

demetra

AHF EUROPE

EUROPOS ŽIV testavimo SAVAITĖ...
INFORMACINIS BIULTENIS Nr. 3
2014 m. lapkričio 21-28 d.

Labia,

Skaitote antrą kartą Europoje organizuojamos ŽIV testavimo savaitės biuletinį. Pirmas bandymas surengti tokią savaitę pernai buvo labai sėkmingas, nes dirbant visiems kartu, sprendimų priėmėjams, sveikatos priežiūros paslaugų teikėjams, nevyriausybinėms organizacijoms ir siekiant bendrų tikslų, yra ir smagiau, ir lengviau.

Šis biuletenis jau trečiasis – pernai parengėme du. Kaip ir pernai ŽIV ištyrimo idėją remia Europos ŽIV testavimo savaitės Ambasadorė Lietuvoje, Sveikatos apsaugos viceministrė dr. Jadvyga Zinkevičiūtė.

Savaitė turi FB paskyrą (<https://www.facebook.com/zivtestavimosavaite>), joje visos naujausios žinios, todėl kviečiame naudotis joje pateikiama informacija.

Redaktorė

Europos ŽIV testavimo savaitės tikslas yra	<u>suteikti</u> galimybę sužinoti ŽIV statusą bei <u>sumažinti</u> vėlyvų ŽIV diagnozių skaičių, informuojant apie ŽIV testavimo naudą
Europos ŽIV testavimo savaitės šūkis yra	Kalbėk apie ŽIV. Pasitikrink dėl ŽIV
Europos ŽIV testavimo savaitės koordinatorius Europoje	
Europos ŽIV testavimo savaitės rėmėjai, 21 organizacija, iš jų	
Europos ŽIV testavimo savaitės Ambasadorius Lietuvoje	 Sveikatos apsaugos viceministrė dr. Jadvyga Zinkevičiūtė
Europos ŽIV testavimo savaitės Lietuvoje FB	https://www.facebook.com/zivtestavimosavaite
Europos ŽIV testavimo savaitė organizuojama antrus metus iš eilės	

ŽIV ir AIDS paveiktų moterų bei jų artimųjų asociacija

Kodas 125407072, Kauno g. 6-1, LT-03011, Vilnius,

tel. 8 5 2332533; mob. 8 698 38888el. paštas: demetralt@gmail.com;

www.demetra.lt, <https://www.facebook.com/DemetraLt>

Europos ŽIV testavimo savaitė reikalinga todėl, kad:

- ✓ kas trečias iš 2,3 mln. gyvenančiųjų su ŽIV Europoje nežino, kad yra užsikrėtęs;
- ✓ pusei ŽIV užsikrėtusiųjų liga diagnozuojama vėlai, kas atitolina efektyvaus gydymo galimybes;
- ✓ daug žmonių nėra atlikę ŽIV tyrimo ir sveikata susirūpina tik atsiradus tam tikriems požymiams ar simptomams;

- ✓ egzistuoja daugybė barjerų norint atlikti ŽIV tyrimą, pradedant nuo siūlymo atlikti ŽIV tyrimą iki Europos ŽIV testavimo rekomendacijų, kuriose įrodyta ankstyvos diagnostikos naudai, įgyvendinimo.

Tokia situacija reikalauja padaryti daugiau, t.y. skatinti asmenis išsirtinti dėl ŽIV, ypač esančius rizikoje užkrėsti ŽIV.

Europos ŽIV testavimo savaitė siekiama paskatinti dialogą tarp įvairių sektorių, kad ES valstybėse būtų sudaryta daugiau galimybių atlikti ŽIV tyrimą. Tai yra:

- ✓ riziką turėjusius žmones motyvuoti atlikti ŽIV tyrimą;
- ✓ skatinti sveikatos priežiūros specialistus siūlyti ŽIV tyrimą kaip profilaktinį įvairioms asmenų grupėms pagal galiojančias šalies ir Europos rekomendacijas;
- ✓ remti ir vienyti bendruomenines organizacijas, kad padidėtų ŽIV ištyrimo apimtys ir dalintis gerąja praktika;
- ✓ plačiau informuoti politikus apie ŽIV ištyrimo ekonominę naudą ir efektyvumą individui ir visuomenei.

Egzistuoja daugybė kliūčių pasiūlyti ŽIV testą, atlikti ŽIV testą ir/ar įgyvendinti Europos ŽIV ištyrimo rekomendacijas

ŽIV tyrimą rekomenduojama pasiūlyti esantiems didesnėje rizikoje užsikrėsti ŽIV grupėms. Lietuvos atveju tai būtų (pagal svarbumą pagal prieinamus epidemiologinius duomenis):

- švirkščiamųjų narkotikų vartotojai;
- nuteistieji;
- seksualinių paslaugų teikėjai;
- vyrai, turintys lytinių santykių su vyrais;
- migrantai.

ŽIV ištyrimo nauda:

- Nepalyginamai efektyviau pasiūlyti nemokamą ŽIV tyrimą, kainuojantį pigiau, nei gydyti per vėlai nustatytą infekciją;
- Net 50 proc. asmenų Europoje ŽIV infekcija diagnozuota vėlai, kas reiškia, kad žmogus nežinojo apie savo ligą pakankamai ilgai iki diagnozės nustatymo;
- Trečdalis mirčių dėl ŽIV infekcijos yra susiję vėlyva ŽIV infekcijos diagnoze, nes būtent ji didina sergamumą ir mirtinumą;
- Asmenų, kuriems yra diagnozuota vėlyva ŽIV infekcija, gydymas gali kainuoti nuo 3 iki 4 kartų daugiau, nei tų, kuriems ŽIV infekcija diagnozuota laiku/anksčiau;
- Dėl didelių gydymo išlaidų, susijusių su vėlyva diagnostika, labai ekonomiškai ŽIV ištyrimo iniciatyvas įdiegti net ir tuomet, kai ŽIV paplitimas šalyje yra toks mažas kaip 0,1 proc.;
- Atsižvelgiant į tai, kad asmenų, nežinančių teigiamo ŽIV statuso, Europoje gali būti 30-50 proc., ŽIV ištyrimas turi būti prioritetingu visose Europos šalyse.

ŽIV ir AIDS paveiktų moterų bei jų artimųjų asociacija

Kodas 125407072, Kauno g. 6-1, LT-03011, Vilnius,
tel. 8 5 2332533; mob. 8 698 38888el. paštas: demetralt@gmail.com;
www.demetra.lt, <https://www.facebook.com/Demetralt>

Žinoti ŽIV statusą svarbu dėl šių priežasčių:

1. žinojimas leidžia nuo užkrėtimo apsaugoti savo artimuosius
2. žinojimas leidžia laiku gauti gydymą ir sustabdyti ŽIV ligos progresavimą
3. žinojimas ŽIV užsikrėtusiai nėščiai moteriai užkerta galimybę ŽIV užkrėsti savo kūdikį nėštumo, gimdymo metu bei maitinant krūtimi

Greitojo INSTI ŽIV testo privalumai:

- Rezultatas gaunamas po 60 sekundžių.
- Patikimumas 99,96 proc.
- Paprasta procedūra.
- Naudojamas kapiliarinis kraujas.
- Visos reikiamos priemonės viename rinkinyje.

Apie greito ŽIV tyrimo atlikimą galima sužinoti:

<http://www.youtube.com/watch?v=IjAebCfG7rs&feature=youtu.be>

Europos ŽIV testavimo savaitės renginiai Lietuvoje

Data	Vieta
Spaudos konferencija	
Lapkričio 21 d.	BNS
ŽIV tyrimai ir konsultacijos	
Lapkričio 21 d.	Gėjų klubas <i>Man's factory</i> , nuo 22 val.
Lapkričio 24 d.	Šnipiškės, 15-20 val.
Lapkričio 25 d.	Vilniaus m. savivaldybė, 14-18 val.
Lapkričio 25 d.	Nakvynės namai, nuo 8 val.

Lapkričio 26 d.	Naujininkai, 14-19 val.
Lapkričio 27 d.	Alytaus PN, 10-14 val.
Lapkričio 28 d.	Gėjų klubas <i>Soho</i> , nuo 22,30 val.
Lapkričio 29 d.	Gėjų klubas <i>Man's factory</i> , nuo 22 val.
Tarptautinė AIDS diena	
Gruodžio 1 d.	Žvakių deginimo ceremonija
Mokslinė praktinė konferencija	
Gruodžio 5 d.	Vilnius, 11-15 val. (Kauno g. 3, restoranas „Ararat“)

ŽIV ištyrimo vietas Europos ŽIV testavimo savaitės metu Vilniuje, Klaipėdoje, Kaune, Panevėžyje, Kėdainiuose, Vilkaviškyje, Visagine, Alytuje, Biržuose, Tauragėje, Pabradėje, Šiauliuose

ŽIV ir AIDS paveiktų moterų bei jų artimųjų asociacija

Kodas 125407072, Kauno g. 6-1, LT-03011, Vilnius,
tel. 8 5 2332533; mob. 8 698 38888el. paštas: demetralt@gmail.com;
www.demetra.lt, <https://www.facebook.com/Demetralt>

Europos ŽIV testavimo savaitė orientuota į tris pagrindines grupes:

- 1) politikus;
- 2) sveikatos priežiūros specialistus;
- 3) visuomenines organizacijas, nes jos gali padėti užtikrinti ŽIV testavimą ir rizikos grupės asmenis laiku nukreipti į sveikatos priežiūros paslaugas.

Ką turime žinoti, jeigu esame:

Politikas / spendimų priėmėjas	Asmuo, kuriam reikėtų atlikti ŽIV tyrimą	Sveikatos priežiūros specialistas, kuris siūlo ŽIV tyrimą
<p>1. 30-50 proc. asmenų iš 2,3 mln. gyvenančiųjų su ŽIV Europoje nežino, kad yra užsikrėtę, o 50 proc. teigiamų ŽIV atvejų diagnozuojami per vėlai, todėl gydymas nebūna toks efektyvus.</p> <p>2. Gydymo pažanga per 30 pastarųjų metų pakeitė situaciją iš esmės ir teigiama ŽIV diagnozė nebėra mirties nuosprendis, o lėtine, valdoma liga, jei diagnozuojama ir pradama gydyti laiku.</p> <p>3. Galimybė gauti prieinamą, nemokamą, konfidencialų ir savanorišką ŽIV ištyrimą bei nukreipimą gydymui ir priežiūrai turi būti prioritetine visoje Europoje.</p> <p>4. Vėlyva ŽIV diagnozė dažnai reiškia, kad gydymas nebus toks efektyvus, be to didės komplikacijų rizika.</p> <p>5. Vėlyva slauga ir priežiūra taip pat didina išlaidas sveikatos priežiūrai.</p> <p>6. Vėlyva diagnozė ir pavėluotas gydymas yra svarbiausi veiksniai, susiję su ŽIV progresavimu ir mirtimis, jie taip pat įtakoja infekcijos plitimą.</p> <p>7. Neigiama visuomenės nuomonė bei asmeninė baimė dėl ŽIV gali trukdyti atlikti ŽIV tyrimą.</p> <p>8. Naujos technologijos reiškia, kad visoje Europoje atlikti ŽIV tyrimą yra vis greičiau ir lengviau nei kada nors anksčiau.</p> <p>9. Ekonomiškai naudinga vykdyti rizikos grupės asmenų ištyrimą dėl ŽIV jiems tinkamomis sąlygomis. Ir tokios ŽIV ištyrimo strategijos turi būti įtraukti į nacionalinius sveikatos planus.</p>	<p>1. Turėtumėte atlikti ŽIV tyrimą bent kartą per metus arba dažniau, jei nuolat rizikuojate.</p> <p>2. Žinoti ŽIV statusą labai svarbu. Šiandien prieinamas ŽIV gydymas reiškia, kad galima gyventi sveikai ilgą laiką, jei ŽIV infekcija bus nustatyta anksti/laiku.</p> <p>3. Jūs galite perduoti ŽIV kitiems, jei užsikrėtę/usi ir nežinote savo statuso.</p> <p>4. Galite padėti sumažinti beprasmę su ŽIV susijusią stigmą, būdami atviresni apie gyvenimą su ŽIV liga, kai įmanoma.</p> <p>5. Jei Jūs užsikrėtę/usi lytiškai plintančia infekcija, hepatitu C arba tuberkulioze, turėtumėte atlikti ŽIV tyrimą.</p> <p>6. Riziką užsikrėsti ŽIV galima sumažinti visuomet naudojant prezervatyvą.</p> <p>7. Jei tyrimo rezultatas bus teigiamas, Jums bus suteikta būtina sveikatos priežiūra.</p>	<p>1. ŽIV tyrimas turi būti savanoriškas, konfidencialus ir siūlomas kuo įvairiose vietose, pvz., ir laboratorijose /organizacijose, ir rizikos grupių susibūrimo vietose.</p> <p>2. Moksliniai tyrimai rodo, kad daugiau nei 80 proc. žmonių sutinka atlikti ŽIV testą, kai jis pasiūlomas sveikatos priežiūros specialisto, todėl nebijokite siūlyti šio tyrimo, kaip nors skirtingai nei kitus tyrimus</p> <p>3. ŽIV tyrimą reikėtų periodiškai siūlyti visiems pacientams, turėjusiems kontaktą su ŽIV užsikrėtusiuoju, diagnozavus lytiškai plintančią infekciją, hepatitą C ar tuberkuliozę, taip pat turintiems požymių ir simptomų, galimai susijusių su ŽIV infekcija.</p> <p>4. Vėlyva ŽIV diagnozė dažnai reiškia, kad gydymas nebus toks efektyvus, be to didės komplikacijų rizika.</p> <p>5. Teigiamas ŽIV tyrimo rezultatas visada turėtų reikšti, kad Jūsų pacientas bus nukreiptas ir gaus tinkamą priežiūrą ir gydymą.</p>

Vėlyvos diagnostikos pasekmės:

- ✓ Padidėjęs mirtingumas ir sergamumas (ko-infekcijų ir gydymo nesėkmės rizika);
- ✓ Padidėjęs ŽIV perdavimas kitiems žmonėms (dėl teigiamo ŽIV statuso nežinojimo);
- ✓ Padidėjusi ekonominė našta sveikatos priežiūros sistemai.

ŽIV ir AIDS paveiktų moterų bei jų artimųjų asociacija

Kodas 125407072, Kauno g. 6-1, LT-03011, Vilnius,
tel. 8 5 2332533; mob. 8 698 38888el. paštas: demetralt@gmail.com;
www.demetra.lt, <https://www.facebook.com/Demetralt>

ŽIV išsityrimo/ištyrimo kliūtys

Paciento lygmuo	Sveikatos priežiūros paslaugų teikėjų lygmuo	Institucinis / politinis lygmuo
<ul style="list-style-type: none"> rizikos nesuvokimas; ŽIV infekcijos baimė; baimė būti atpažintam; neigimas; paslaugų neprieinamumas. 	<ul style="list-style-type: none"> laiko stoka; sudėtingas asmens informuoto sutikimo gavimas; žinių ir įgūdžių trūkumas; prieš-testinio konsultavimo reikalavimai; neprioritetinė sritis; paciento rizikos nesuvokimas. 	<ul style="list-style-type: none"> nacionalinės politikos dėl ŽIV tyrimų stoka suvaržymai (pertekliniai reikalavimai ir pan.), kurie stabdo ŽIV prevencijos pastangas

Kuo daugiau tyrimų, tuo mažiau teigiamų atvejų

(dėl savalaikio antiretrovirusinio gydymo, kuris mažina viruso krūvį, dėl ŽIV infekcijos prevencijos, nes žmonės, kurie sužino, jog yra užsikrėtę ŽIV, sumažina rizikingą elgesį kad neperduotų infekcijos kitiems ir t.t.)

Europos ŽIV testavimo savaitės leidiniai :

Lauko stendai, skirtukai

Apie asociaciją Demetra

- Pagrindinis „Demetra“ partneris - JAV Sveikatos apsaugos fondas (AHF), **didžiausias Amerikos ŽIV/AIDS sveikatos apsaugos fondas, įsikūręs 1987 m. ir teikiantis medicininę ir advokacinę paramą 22 šalyse.** ŽIV testavimą greitaisiais testais Lietuvoje fondas remia nuo 2010 metų.
- Šio fondo dėka, „Demetra“ Lietuvoje inicijuoja:
  - nemokamą ŽIV testavimo tinklą** ir stengiasi užtikrinti, greitą, anonimišką ir nemokamą patikrą dėl ŽIV ne tik Vilniuje, bet ir Kaune, Alytuje, Klaipėdoje ir kituose miestuose bei miesteliuose.
  - pagalbą ir paramą **dėl antiretrovirusinio gydymo** nustačius ŽIV infekciją **prieinamumo ir gydymo režimo laikymosi;**
  - apsaugos nuo ŽIV/AIDS priemonių – prezervatyvų** prieinamumą nemokamai ar sumažintomis kainomis. Ši apsaugos priemonė, teisingai naudojant, patikimai apsaugo nuo ŽIV ir kitų lytiškai plintančių infekcijų.

Demetroje nemokamai galite gauti greitujų ŽIV testų INSTI ir prezervatyvų. Sudarius sutartį dėl greitujų ŽIV testų, Demetra organizuoja kvalifikacijos kėlimo kursus, nuolat konsultuoja iškilusiais klausimais

ŽIV ir AIDS paveiktų moterų bei jų artimųjų asociacija

Kodas 125407072, Kauno g. 6-1, LT-03011, Vilnius,
tel. 8 5 2332533; mob. 8 698 38888el. paštas: demetralt@gmail.com;
www.demetra.lt, <https://www.facebook.com/DemetraLt>